

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Στ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Ο Πρόσφυγας»

Συγγραφή: ΚΟΜΠΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Εφαρμογή: ΑΡΧΟΝΤΙΑ ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ο πρόσφυγας

Δημιουργός

Κωνσταντίνος Κόμπος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική γλώσσα

Τάξη

Στ' Δημοτικού

Χρονολογία

7-4-2014 ως 15-4-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Στ' Δημοτικού, τεύχος α', ενότητα 6: «Η ζωή σε άλλους τόπους», σελίδες 79-94

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 12 διδακτικές ώρες.

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα των υπολογιστών.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο δάσκαλος πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένος σε θέματα προσφυγιάς αλλά και να γνωρίζει να χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία του. Οι μαθητές πρέπει

να έχουν τη διάθεση να ασχοληθούν με ένα θέμα επίκαιρο λόγω της μετακίνησης των ανθρώπων για επιβίωση και εξεύρεση εργασίας. Χρειάζεται ακόμη το σχολείο να διαθέτει αίθουσα υπολογιστών με σύνδεση στο διαδίκτυο αλλά και υπολογιστή με προβολέα στην αίθουσα διδασκαλίας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το σενάριο αυτό τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την έννοια του ‘πρόσφυγα’ και τα συναισθήματα του για τον τόπο που εγκαταλείπει. Τίθεται το θέμα της οικειοθελούς ή βίαιης απομάκρυνσης του από τον αρχικό τόπο διαμονής και εγκατάστασης σε έναν άλλο τόπο. Τα παιδιά διαβάζουν ή ακούν λογοτεχνικά κείμενα που αναφέρονται στο συγκεκριμένο θέμα. Επίσης παρακολουθούν ταινίες και βίντεο που εστιάζονται στο συγκεκριμένο θέμα.

Οι μαθητές ερευνούν στο διαδίκτυο, παράγουν γραπτό και προφορικό λόγο, παίρνουν συνεντεύξεις και έρχονται σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα. Τα παιδιά ερευνούν εντός του διαδικτύου για εικόνες, βίντεο, ηχητικά δεδομένα αλλά και συγκεκριμένες πληροφορίες. Επίσης, ασκούνται στην κατασκευή παρουσίασης διαφανειών και στη χρήση σαρωτή¹ εικόνας.

---

¹ Σαρωτής εικόνας = Scanner

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο στοχεύει στην εξοικείωση των παιδιών με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, τη χρήση και εξοικείωση με το διαδίκτυο, τον επεξεργαστή κειμένου, τη χρήση του σαρωτή και την κατασκευή διαφανειών παρουσίασης. Ακόμη, μέσα από το σενάριο τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με ένα πολύ σοβαρό θέμα όπως είναι αυτό του «πρόσφυγα». Γνωρίζουν ότι οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες αλλάζουν συνεχώς και για αυτό ο πρόσφυγας είναι διαχρονικό θέμα μελέτης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Στο σενάριο τα παιδιά διερευνούν τα αίτια και τα αποτελέσματα της προσφυγιάς. Το φαινόμενο αυτό είναι διαχρονικό από την αρχαιότητα ως σήμερα. Οι ηττημένοι μιας διαμάχης σε μια πόλη-κράτος της αρχαίας Ελλάδας έφευγαν και αναζητούσαν άλλο τόπο διαμονής, το φαινόμενο αυτό ονομάστηκε αποικισμός. Σήμερα πολλοί άνθρωποι γίνονται πρόσφυγες, για να αποφύγουν τη βία του κράτους προς αυτούς ή γιατί η κυρίαρχη ομάδα τους αναγκάζει να φύγουν από τον τόπο διαμονής τους.

Τα παιδιά με την ενασχόληση τους με το συγκεκριμένο σενάριο επιχειρείται:

- να γνωρίσουν τις έννοιες του 'πρόσφυγα' και της 'προσφυγιάς'.
- να γνωρίσουν τα αίτια και τα αποτελέσματα της προσφυγιάς.
- να αναπτύξουν θετική στάση στην αντιμετώπιση του πρόσφυγα.
- να αποβάλουν αρνητικά στερεότυπα αντιμετώπισης των προσφύγων.
- να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στις έννοιες 'μετανάστης' και 'πρόσφυγας'.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες:

- έρχονται σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα·
- ασκούνται στη δημιουργία περίληψης ενός λογοτεχνικού κειμένου·
- ασκούνται στον διάλογο·
- μαθαίνουν την ετυμολογία και τη σημασία λέξεων, που σχετίζονται με αυτό σενάριο (πρόσφυγας, μετανάστης κ.ά)·
- αναπτύσσουν προφορικό και γραπτό λόγο, καθώς συζητούν και γράφουν περιλήψεις κειμένων και συνεντεύξεις·
- δημιουργούν και αναλύουν σύνθετες λέξεις.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/-τριες:

- εξοικειώνονται με την πλοήγηση στο διαδίκτυο, καθώς διαβάζουν στις ιστοσελίδες και ιστοτόπους πληροφορίες που χρειάζονται·
- μαθαίνουν να αντλούν πληροφορίες από ιστοσελίδες και κυρίως από ηλεκτρονικά λεξικά και βιβλία γραμματικής·
- δημιουργούν αρχεία, πίνακες, τίτλους σε κείμενα και γράφουν κείμενα πληκτρολογώντας·
- εξοικειώνονται με την παρακολούθηση βίντεο και εικόνων από τα οποία πληροφορούνται για γεγονότα και καταστάσεις·
- επισκέπτονται ηλεκτρονικά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες που υπάρχουν στο διαδίκτυο.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία για το σενάριο είναι το απόσπασμα από την *Αιολική γη* του Ηλία Βενέζη (*Γλώσσα Στ' Δημοτικού*, α' τεύχος, σελίδα 86). Επιλέγεται το σενάριο αυτό, γιατί το

θέμα της προσφυγιάς είναι ένα διαχρονικό ζήτημα της ανθρωπότητας. Οι σύγχρονες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες συμβάλλουν στη δημιουργία προσφύγων. Ο άνθρωπος ερευνά και αναζητά μεθόδους καλύτερευσης της ζωής του και των συνανθρώπων του, αλλά δυστυχώς ακόμη και σήμερα πολλοί συνάνθρωποι μας αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις εστίες τους για επιβίωση.

Επίσης, στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία αναπτύσσονται τάσεις εχθρικής αντιμετώπισης των προσφύγων και τα παιδιά μέσα από την ενασχόλησή τους με το συγκεκριμένο σενάριο θα αντιμετωπίσουν τους φόβους τους για τον ξένο, τον διαφορετικό πρόσφυγα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η έννοια του 'πρόσφυγα' είναι πολυσύνθετη (πολιτικός, πόλεμος, κ.ά.). Ο πρόσφυγας και η αντιμετώπιση του είναι θέμα που απασχολεί το σχολείο, αφού σε σχολεία της χώρας υπάρχουν αντιπαλότητες ανάμεσα σε γηγενείς μαθητές και πρόσφυγες ή μετανάστες. Τα παιδιά μαθαίνουν να επιχειρηματολογούν και επιτυγχάνουν τους στόχους των Αναλυτικών Προγραμμάτων όπως η επαφή με περιγραφικά-λογοτεχνικά κείμενα αλλά και η λειτουργία του ενεστώτα και των επιθέτων σε αυτά τα κείμενα (*Γλώσσα Στ' Δημοτικού*, βιβλίο δασκάλου, σελίδες 16 και 37).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Με τη χρήση των ΤΠΕ τα παιδιά:

- θα ασκηθούν στην πλοήγηση στο διαδίκτυο και στην άντληση πληροφοριών για την κατασκευή εργασιών·
- δημιουργούν κείμενα με τη χρήση προγραμμάτων παραγωγής και επεξεργασίας κειμένων·
- δημιουργούν πίνακες και τοποθετούν στοιχεία στις κυψέλες τους·
- γνωρίζουν το πρόγραμμα παρουσίασης και ασκούνται σε αυτό·

- γνωρίζουν ηλεκτρονικά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες και ασκούνται στη χρήση τους.

Κείμενα

Ως αφετηρία χρησιμοποιείται το απόσπασμα από την *Αιολική γη* του Ηλία Βενέζη (*Γλώσσα Στ' Δημοτικού*, α' τεύχος, σ. 89). Επίσης χρησιμοποιούνται αποσπάσματα από τα βιβλία:

Διδώ Σωτηρίου, *Ματωμένα Χώματα*. Αθήνα: Κέδρος, 1983 (σελίδες 303-306).

Γιώργος Ιωάννου, *Η σαρκοφάγος*. Αθήνα: Κέδρος, 1971, στο σχολικό βιβλίο *Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Ενιαίου Λυκείου-Θεωρητική Κατεύθυνση*.

Άλλα κείμενα

«Θεσσαλονίκη η πρωτεύουσα των προσφύγων», άρθρο στην εφημερίδα *Αγγελιοφόρος* σε αναδημοσίευση από την ιστοσελίδα <http://www.tonoion.com>.

«Λίγα λόγια για τους πρόσφυγες», αφιέρωμα από την ιστοσελίδα του «Μικρού Αναγνώστη»

«Εμείς οι Έλληνες ξέρουμε από προσφυγιά... πόσο μας απασχολεί» άρθρο από την εφημερίδα *Πολίτης της Θράκης* αναδημοσιευμένο στο ιστολόγιο «Κιβωτός Ιδεών» (ανάρτηση 16 Ιουνίου 2006).

«Η αντιμετώπιση των προσφύγων στην Ελλάδα», ανώνυμο άρθρο δημοσιευμένο στις 17/9/2011 στην εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*.

«Προσφυγιά», μαρτυρία της Φούλας Στράντζαλη δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα του Μορφωτικού Πολιτιστικού Συλλόγου Καλαμπακίου

Κείμενα για τους μικρασιάτες πρόσφυγες από την ιστοσελίδα «Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού-Μικρά Ασία»

Βίντεο

«Η γενοκτονία των Ποντίων», ντοκιμαντέρ του Άκη Νησιώτη

«Γαλήνη», τηλεοπτική διασκευή του ομώνυμου έργου του Ηλία Βενέζη από τον Τάκη Χατζηαναγνώστου, 1976.

«Προσφυγιά», επεισόδιο της εκπομπής *Εκατογραφία* από την ET3 (προβολή στις 03/09/2012)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Εφαρμογή

Τα παιδιά ήταν ευαισθητοποιημένα σε θέματα προσφυγιάς μια και τα περισσότερα έχουν καταγωγή από τη Μικρασία και έτσι αυτό βοήθησε πολύ στη επιτυχία του σεναρίου. Το πρώτο δίωρο διαβάσαμε και συζητήσαμε κείμενα μέσα στην τάξη. Ένα παιδί διάβασε το απόσπασμα από το βιβλίο *Αιολική γη* του Η. Βενέζη (*Γλώσσα Στ' Δημοτικού*, α' τεύχος, σ. 86). Συζητήσαμε για το αντικείμενο που μεταφέρει ο παππούς μαζί του. Είναι χώμα από τον τόπο του. Τα παιδιά ανακάλυψαν τα συναισθήματα που έχει το ηλικιωμένο ζευγάρι που εγκαταλείπει την πατρική του γη, που είναι πόνος, θλίψη, απογοήτευση, θυμός κ.ά.

Στη συνέχεια διαβάσαμε ένα απόσπασμα από το βιβλίο της Διδώς Σωτηρίου *Ματωμένα Χώματα* στις σελίδες 330-336. Συζητήσαμε με τα παιδιά για τη Μικρασιατική Καταστροφή και τον τρόπο διαφυγής των δύο ηρώων. Κολυμπώντας θέλουν οι δυο ήρωες να φθάσουν από τα τουρκικά παράλια στη Σάμο. Συζητήσαμε με τα παιδιά το τρόπο διαφυγής από τον πόλεμο. Εξηγήσαμε πως αυτό που βιώνουν οι δυο ήρωες είναι η προσφυγιά. Αναγκάζονται και εγκαταλείπουν τη γη τους. Μιλήσαμε για τα συναισθήματα και τις δυσκολίες που συναντούν. Το κείμενο το προεκτείναμε στο σήμερα και τους τρόπους που φτάνουν οι πρόσφυγες από την Τουρκία στη Ελλάδα μέσω της θάλασσας. Τα παιδιά συμπλήρωσαν το φύλλο εργασίας 2.

Τους διάβασα ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Γιώργου Ιωάννου *Η σαρκοφάγος* και συζητήσαμε αν τα παιδιά έχουν ακούσει κάτι παρόμοιο από τους δικούς τους. Καταλήξαμε μετά από συνεντεύξεις με παππούδες και γιαγιάδες ότι όλοι οι ναοί της πόλης μας έχουν κειμήλια και εικόνες που έφεραν οι πρόσφυγες.

3η & 4η διδακτική ώρα

Στη συνέχεια προβάλλαμε στην οθόνη του διαδραστικού πίνακα το κείμενο της ιστοσελίδας http://www.mikrosanagnostis.gr/thema_9.asp από το μηνιαίο περιοδικό «Μικρός Αναγνώστης» του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου, στα πλαίσια του προγράμματος «Φιλαναγνωσία», υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Ένα παιδί διαβάζει το κείμενο για το παιδί-μαθητή-πρόσφυγα.

Μετά συνεχίσαμε στην οθόνη του διαδραστικού πίνακα με ένα άρθρο της εφημερίδας «Αγγελιοφόρος» με τίτλο «Θεσσαλονίκη η πρωτεύουσα των προσφύγων» και ένα παιδί το διάβασε. Απαντήσαμε σε απορίες που δημιουργήθηκαν από το κείμενο το οποίο ήταν αρκετά δύσκολο για την ηλικία των παιδιών. Κάναμε συγκρίσεις με τους πρόσφυγες που είχαν έρθει στη πόλη μας, πόσες αλλαγές έφεραν και πώς αυτοί βοήθησαν την οικονομία του τόπου. Κάθε ομάδα μαθητών ανέλαβε να γράψει μια περίληψη για τα κείμενα που διαβάστηκαν. Τρία από αυτά είναι λογοτεχνικά, ενώ άλλα δύο είναι δημοσιογραφικά άρθρα. Τα παιδιά ασκήθηκαν στην επεξεργασία και άντληση πληροφοριών από κείμενα διαφορετικού είδους.

5η & 6η διδακτική ώρα

Στη συνέχεια πήγαμε στην αίθουσα των υπολογιστών κι έγραψα στον πίνακα τη διεύθυνση του *Βικιλεξικού* (<http://el.wiktionary.org/wiki/>), τα παιδιά την πληκτρολόγησαν στον υπολογιστή τους και στο εικονίδιο «αναζήτηση» έγραψαν τη λέξη *πρόσφυγας*. Διάβασαν την ετυμολογία της λέξης και τη σημασία της, ενώ ταυτόχρονα είδαν και την κλίση της αλλά και συγγενικές λέξεις, όπως προσφυγιά, προσφεύγω κ.ά. Συζητήσαμε για την υποχρέωση των ανθρώπων να εγκαταλείψουν τον μόνιμο τόπο διαμονής παρά τη θέληση τους. Έγραψαν τη λέξη *μετανάστης* στο εικονίδιο «αναζήτησης» και είδαν την κλίση της λέξης αλλά και τη διάκριση του μετανάστη σε εσωτερικό και εξωτερικό. Διάβασαν την ερμηνεία της λέξης και

προσπάθησαν, μετά από παρότρυνση μου, να βρουν τη διαφορά ανάμεσα στον πρόσφυγα και τον μετανάστη. Στη συνέχεια μεταβαίνουν στο *Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής (Τριανταφυλλίδη)* από την «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα» και στο εικονίδιο «Βρες» πληκτρολόγησαν τις λέξεις *πρόσφυγας* και *μετανάστης*. Διάβασαν τις ερμηνείες τους και στη συνέχεια επισκέφτηκαν την ιστοσελίδα της «Ελληνικής Ελεύθερης Εγκυκλοπαίδειας» και στο εικονίδιο «Μετάβαση» έγραψαν τις λέξεις *πρόσφυγας* και *μετανάστης* και μετέβηκαν σε αυτές μέσα από το εικονίδιο «Μετάβαση». Διάβασαν ξανά τις ερμηνείες των λέξεων. Τα παιδιά διαβάζουν το άρθρο «Εμείς οι έλληνες ξέρουμε από προσφυγιά... πόσο όμως μας απασχολεί», όπου δίνονται πληροφορίες για τις διαφορές ανάμεσα στους πρόσφυγες και τους μετανάστες, αλλά και παρέχονται και πληροφορίες για την ύπατη αρμοστέα του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες. Οι μαθητές δημιούργησαν στον υπολογιστή έναν δίστιγλο πίνακα με ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις δυο λέξεις. Η πιο σημαντική διαφορά είναι η υποχρεωτική μετακίνηση του πρόσφυγα. (ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3)

Στην ίδια αίθουσα των υπολογιστών τα παιδιά πληκτρολόγησαν τη διεύθυνση του YouTube και παρακολούθησαν το βίντεο «Η γενοκτονία των Ποντίων». Επίσης, τα παιδιά παρακολουθούν απόσπασμα από την τηλεοπτική σειρά του 1976 «Γαλήνη» από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Ηλία Βενέζη, όπου παρουσιάζει την αντιμετώπιση των προσφύγων από τον γηγενή πληθυσμό στην Ανάβυσσο του νομού Αττικής. Με τη χρήση του ψηφιακού αρχείου της ΕΡΤ μπορούν τα παιδιά να δουν και άλλα επεισόδια της τηλεοπτικής μεταφοράς του μυθιστορήματος του Ηλία Βενέζη *Γαλήνη*, όπου παρουσιάζεται η καχυποψία και η αντιπαλότητα ανάμεσα στους πρόσφυγες και τον γηγενή πληθυσμό.

Στην ιστοσελίδα «Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού-Μικρά Ασία» τα παιδιά γνωρίζουν πώς το ελληνικό κράτος αντιμετώπισε το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα μετά το 1922. Ακόμη οι μαθητές διαβάζουν το άρθρο «Η αντιμετώπιση των προσφύγων στην Ελλάδα» που παρουσιάζει την εχθρική αντιμετώπιση των προσφύγων στη χώρα υποδοχής. Κάποιες από τις δραστηριότητες του σεναρίου δεν

πραγματοποιήθηκαν λόγω έλλειψης χρόνου και γιατί οι στόχοι τους καλύπτονταν από άλλες.

7η–10η διδακτική ώρα

Κάθε ομάδα παιδιών ανέλαβε να πάρει γραπτές συνεντεύξεις από έναν παππού ή γιαγιά που έχει να διηγηθεί κάτι από την προσφυγιά των γονέων του. Τα παιδιά πήραν την πρωτοβουλία και κάλεσαν στο σχολείο ένα παππού με προσφυγική καταγωγή, τράβηξαν φωτογραφίες, τον βιντεοσκόπησαν και αυτό το υλικό το χρησιμοποίησαν στις παρουσιάσεις τους.

Οι συνεντεύξεις αυτές εμπλουτίστηκαν με φωτογραφικό υλικό. Τους έδειξα πώς σκανάρουν φωτογραφίες και πώς αποθηκεύουν ώστε να χρησιμοποιηθούν αργότερα σε άλλες εργασίες. Οι συνεντεύξεις της κάθε ομάδας διαβάστηκαν στην ολομέλεια της τάξης.

Στη συνέχεια η κάθε ομάδα πηγαίνει στην αίθουσα των υπολογιστών και δημιουργεί ένα αρχείο παρουσιάσεων με 3 εικόνες και τίτλο κάτω από κάθε διαφάνεια. Για τη δημιουργία των διαφανειών χρησιμοποιεί τα εργαλεία της αντιγραφής και επικόλλησης. Η πρώτη ομάδα κατασκευάζει ένα αρχείο για τον εσωτερικό μετανάστη, η δεύτερη για τον μετανάστη από άλλη χώρα, η τρίτη για τον έλληνα πρόσφυγα, η τέταρτη για πρόσφυγες εκτός της Ελλάδας και η πέμπτη για τις διαφορές ανάμεσα στον πρόσφυγα και τον μετανάστη. Ανάμεσα στην προβολή των διαφανειών τα παιδιά εισάγουν ήχο και τρόπους παρουσίασης. Κατόπιν όλα τα παιδιά προσπαθούν να επιλύσουν το διαδικτυακό σταυρόλεξο του πρόσφυγα (βλ. συνοδευτικό υλικό).

11η & 12η διδακτική ώρα

Τα παιδιά επιστρέφουν στην τάξη και παρουσιάζουν τα αρχεία με τις διαφάνειες που έχουν κατασκευάσει στην ολομέλεια της τάξης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Τα παιδιά καλούνται να επιλύσουν ατομικά ένα φύλλο εργασίας που προσπαθεί να διαπιστώσει αν η έννοια του πρόσφυγα έγινε κατανοητή από τα παιδιά. Τα φύλλα εργασίας εμπλουτίστηκαν κατά την εφαρμογή του σεναρίου και υπάρχουν στα τεκμήρια.

Φύλλο εργασίας

1. Δώσε τον ορισμό της έννοιας του 'πρόσφυγα'

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Ο μετανάστης είναι πρόσφυγας ή το αντίθετο; Ποια έννοια είναι ευρύτερη και γιατί;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Μπορεί να υπάρχει προσφυγιά μέσα στο ίδιο κράτος; Δικαιολόγησε την άποψη σου ή χρησιμοποίησε ένα παράδειγμα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Βάλε τις κάτωθι λέξεις στο αντίστοιχο κελί του πίνακα. Μία λέξη σε ένα μόνο κελί
Εργασία, επιθυμία, εξαναγκασμός, θέληση, υποχρέωση, βία, απομάκρυνση, εγκατάσταση

Πρόσφυγας	Μετανάστης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να γίνει διαθεματικό και να συνδεθεί με το μάθημα της Ιστορίας και της μικρασιατικής καταστροφής.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο που προτείνεται δεν παρουσιάζει δυσκολίες και είναι μέσα στα πλαίσια των στόχων που ορίζει το Α.Π. του γλωσσικού μαθήματος, αφού περιέχει λογοτεχνικά κείμενα, άρθρα αλλά και αποσπάσματα τηλεοπτικής σειράς που είναι μεταφορά λογοτεχνικού έργου. Τα παιδιά παράγουν γραπτό λόγο μέσα από τις συνεντεύξεις ενηλίκων, ενώ ταυτόχρονα ασκούνται σε λογισμικά προγράμματα και αποκτούν δεξιότητες χειρισμού σε αυτά.

Κριτική κατά την εφαρμογή

Τα παιδιά εξοικειώθηκαν με ποικίλα είδη ανάγνωσης και βίωσαν την ανάγνωση και την αναζήτηση στο διαδίκτυο σαν πηγή απόλαυσης και κριτικής σκέψης. Καλλιέργησαν το πνεύμα της συνεργασίας και της ομαδικότητας καθώς και την ικανότητα της ενσυναίσθησης («να μπαίνω στη θέση του άλλου»). Δραστηριοποιήθηκαν στη διερευνητική βιωματική μάθηση μέσα από τα ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης που πλοηγήθηκαν. Έμαθαν να επισκέπτονταν δικτυακούς τόπους, να συλλέγουν και να αξιοποιούν πληροφορίες(κριτικός γραμματισμός). Εξασκήθηκαν στη χρήση λογισμικών όπως επεξεργαστής κειμένου(Word) και σε πρόγραμμα παρουσιάσεων (power point). Συνέθεσαν και παρουσίασαν συνθετικές εργασίες.

Κατά τη εφαρμογή των σεναρίων αναδύθηκε η δυσκολία των μαθητών να διαχειριστούν τις πληροφορίες στα διαδικτυακά κείμενα. Με την κατάλληλη καθοδήγηση έμαθαν πού να εστιάζουν με βάση αυτό που αναζητούν. Το σενάριο πιστεύω ότι εύκολα συνδέεται με την Ιστορία και την μικρασιατική καταστροφή(στην

περίπτωση της δικής μας πόλης συνδέθηκε και με την τοπική ιστορία) καθώς και με το μάθημα των Εικαστικών και της Θεατρικής Αγωγής. Επίσης θα μπορούσε να εμπλουτιστεί με εργαλεία Web2 μια και τα παιδιά έχουν την ηλικία και την εξοικείωση με την τεχνολογία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βοσνιάδου, Σ. 2006. *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*. Αθήνα: Gutenberg.

Βοσνιάδου, Σ. 2006. *Σχεδιάζοντας περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από τις Σύγχρονες Τεχνολογίες*. Αθήνα: Gutenberg.

Hall, N. 1988. *The emergence of literacy*. Λονδίνο: Hodder & Stoughton.

Hepp, P. 2003. Critical factors for an ICT in education policy in developing countries. *Information Technology: Research and Education. Proceedings. ITRE 2003*, 501-505.

Κουτσογιάννης, Δ. 2001. Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και γλωσσική διδασκαλία πτυχές μιας πολύπλευρης πραγματικότητας. Στο *Πληροφορική επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή η διεθνής εμπειρία*, επιμ. Δ. Κουτσογιάννης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων και κυρίως στη διδασκαλία της ελληνικής. Έρευνα στους φιλολόγους – επιμορφωτές στο πλαίσιο του έργου Οδύσσεια*.

<http://www.greek-language.gr/greekLang/modern/students/ict/education/trainners/index.html>

Sloane, A. 1997. Learning with the Web: Experience of Using the World Wide Web in a Learning Environment. *Computers Education* 28 (4).

Σολομωνίδου, Χ. 1999. *Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Μέσα, υλικά, διδακτική χρήση και αξιοποίηση*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Τζιμογιάννης, Α. 2002. Προετοιμασία του Σχολείου της Κοινωνίας της Πληροφορίας προς ένα ολοκληρωμένο μοντέλο ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Σύγχρονη Εκπαίδευση* 122, 55-65.

Wood, D. 1989. *How Children Think and Learn*. Οξφόρδη: Blackwell.

Χοντολίδου, Ε. 1999. Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας. *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1, 114-118.